

Finansdepartementet

Postboks 8000 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 15.01.2013

44145/HS38

Deres ref.
11/951 JNH/NZM

Høring - NOU 2012:16 Samfunnsøkonomiske analyser

Arbeidsgiverforeningen Spekter viser til utsendt høringsforslag datert 03.10.2012

Som arbeidsgiverforening har vi sterke interesser i hvordan vi sikrer et konkurransedyktig næringsliv (også utenom oljebaserte næringer) og en effektiv offentlig sektor. Som del av dette er vi spesielt opptatt av hvordan vi i Norge sikrer nyttegjøring av samlet arbeidskraftpotensial. De samfunnsøkonomiske analysene danner fundament for prioritering av offentlige investeringer og andre tiltak, og er med dette en nøkkel til optimal ressursanvendelse. Det ligger i sin natur at politiske prioriteringer ikke nødvendigvis vil følge samfunnsøkonomiske rangeringer, men det er av avgjørende viktighet at det samfunnsøkonomiske fundamentet er tuftet på så korrekt beregningsgrunnlag som mulig.

Spekter har i vår medlemsmasse mange større aktører innen samferdsel (veg, bane, luftfart). Dette i kombinasjon med samferdselssektorens store betydning i forhold til ovenstående, gjør at vi har et særlig engasjement innen norsk samferdsel. På vår siste årlige Spekterkonferanse, i mars 2012, satte vi fokus på regionforstørringens betydning for bl.a. arbeidskraftpotensialet, og gjennomføring av viktige samferdselsprosjekter som nøkkel i denne sammenheng.

På konferansen synliggjorde vi som eksempel hvilke ekstra effekter som kan oppnås ved forsering av dobbeltsporet moderne intercity jernbanenett på Østlandet med ferdigstillelse innen 2023 i stedet for 2046 (som planlagt tempo vil tilsi). Med bistand fra anerkjente økonomiske miljøer, her representert ved Oslo Economics, foretok vi utvidede beregninger av nytteverdien og viste at en forsert utbygging ville kunne gi samfunnsgevinst på over 20 mrd. kr. De elementer som ble tillagt verdi – ut over tradisjonell nytteberegning – er i stor grad i samsvar med elementer og framlegg i NOU 2012:16. Dette underbygger vår oppfatning av at nåværende beregninger er for konservative i sin beregningsmetodikk og trenger fornyelse.

Resultatene som foreligger i NOU 2012: 16, gir etter vårt syn et godt grunnlag for styrkede nytte/kostnadsanalyser. Vi mener imidlertid at det fortsatt er en for passiv tilnærming til de verdier som samferdselsinvesteringer genererer.

Det er spesielt to områder vi vil peke på:

1. Kalkulasjonsrente som benyttes ved diskontering foreslås redusert. I forslaget foreslår renten redusert fra 4,5% til 4% de første 40 år. Videre anbefales 3 % kalkulasjonsrente for årene 40 – 75 år fram i tid, og 2 % deretter.

Vi mener 4 % som foreslått fortsatt er for høyt, og vil begrunne dette i at elementene som skal ivaretas, som risiko og konkurrerende plassering, er for høyt vurdert. Risiko ved investering i statlig infrastruktur, spesielt i sentrale strøk, må etter vår oppfatning oppfattes som marginal. Hva gjelder forventet avkastning på Oljefondets avkastning, har Norges Bank tatt til orde for at denne reduseres til 3% i et marked vi må anta er mer risikoutsatt enn innenlandske investeringer i infrastruktur.

Lav rente langt ut i prosjektets levetid avspeiler restverdien prosjektet har. Jo lavere rente jo høyere vurdert restverdi. Ikke ubetydelig verdi av en samferdselsinfrastruktur er trasé-verdien. Vår påstand er at denne verdien, i motsetning til konstruksjonsverdien, øker med årene og representerer en betydelig verdi etter som årene går. Dette gjelder spesielt i urbane områder. Følgelig mener vi også at foreslåtte rentesatser til bruk etter 40 år også er for høye.

2. Merverdi kalkuleres ikke direkte inn, men skal fremgå i et tillegg til analysen.

Innenfor begrepet wider economic benefits/merverdi mener utvalget at en mangler empirisk grunnlag nok til å fastsette gode og riktige parametre, og foreslår derfor at dette elementet behandles som et eget tillegg til analysen. Vi deler ikke den oppfatning, og mener at det bør kunne estimeres parametre som gjør at disse verdier synliggjøres direkte i beregningen. Tillegg forsvinner fort i presentasjoner og i sammenligningsgrunnlag med andre konkurrerende tiltak. Fagmiljøer mener som oss at det er betydelige produksjonseffekter som genereres ved at man som eksempel utvider en bo- og arbeidsregion gjennom å etablere bedre transportkorridorer. Det blir feil å unnlate å presentere slike vesentlige deler av nytteeffektene. Disse verdier må heller inngå med en viss grad av usikkerhet, enn å utelates som tallstørrelser.

Vi ser fram til at forbedrede standarder for samfunnsøkonomiske analyser blir tatt i bruk.

Med vennlig hilsen
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Lars Haukaas
Administrerende direktør